

En politikk for styrket gründer- og entreprenørskap

Innledning

Den siste tidens oljeprisfall, med stigende arbeidsledighet og svekkede utsikter for norsk økonomi, har gjort "omstilling" til et mye brukt ord i samfunnsdebatten. Omstilling, prosessen som blant annet innebærer at gamle arbeidsplasser går tapt og nye vokser frem, er en vedvarende og positiv mekanisme i en markedsbasert økonomi. Det sikrer at ressurser utnyttes på en god måte, og fører over tid til økt velstand. Samtidig kan det være en krevende prosess for de involverte, både i nedbyggings- og oppbyggingsfasen.

Omstillingsprosessen er ikke en uavhengig kraft som skjer av seg selv, men en prosess drevet av enkeltindivider som tar valg. Disse valgene påvirkes av de eksisterende rammebetingelsene for verdiskaping. Mange av disse rammebetingelsene er konsekvenser av politiske valg. Politikerne kan derfor til en viss grad velge om de ønsker et land med stor eller liten evne til omstilling. Nyskaping og entreprenørskap er avgjørende for god omstilling, og det kan politikerne legge til rette for gjennom å etablere gode rammebetingelser.

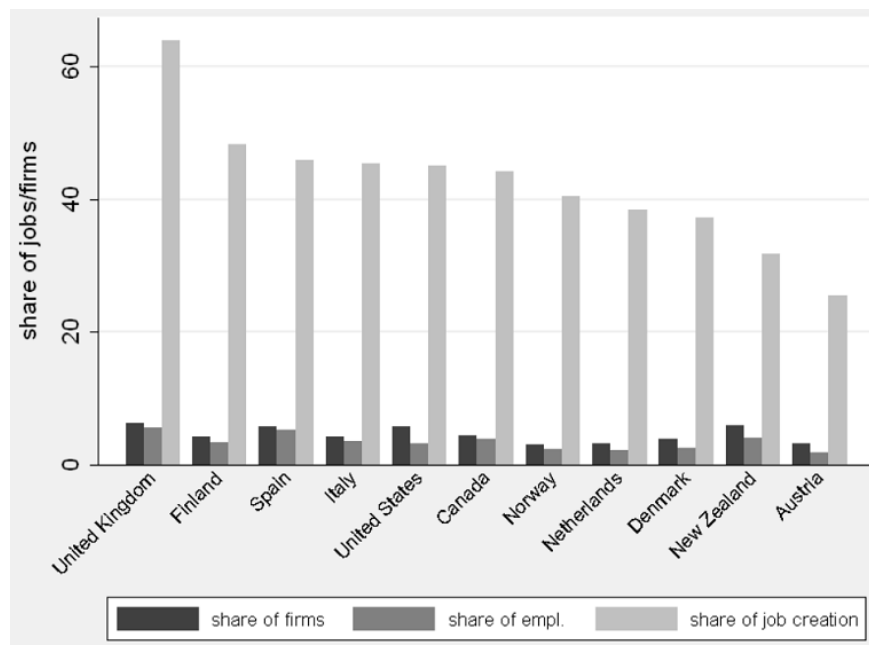
Regjeringen har varslet en gründerstrategi i løpet av 2015. Dette notatet tar i kortform for seg flere tiltak som vil være effektive for å stimulere til økt entreprenørskap i Norge, og som bør inngå i en diskusjon av bedre rammevilkår for omstilling og nyskaping. Noen av tiltakene er grundigere omtalt i Civita-rapporten *Kompetent kapital* (2014), en rapport som gir en helhetlig gjennomgang av rammevilkårene for risikokapital og investeringer i innovasjon og omstilling. De tre viktigste forslagene i dette notatet er:

- Staten bør i større grad stimulere til private investeringer i oppstartsbedrifter.
- Gründerpenger – ny offentlig støtteordning til utvalgte oppstartsbedrifter med stort potensial, under oppfølging og kontroll av en mentorkomité.
- Man bør styrke tilgangen av statlig kapital for bedrifter i oppstarts- og tidlig vekstfase.

Kort bakgrunn om innovasjon og entreprenørskap

Rammebetingelser er viktig. For fremveksten av nye arbeidsplasser er rammevilkårene selskaper med høy vekst opererer under spesielt viktig. En OECD-undersøkelse av hva som driver bedrifters vekst viser at en betydelig andel av alle nye arbeidsplasser skapes av den lille gruppen av selskaper med høy sysselsettingsvekst. I Norge stod høyvekstselskapene for 40 prosent av alle nye arbeidsplasser i undersøkelsesperioden, men disse selskapene utgjorde kun et par prosent av alle selskaper.

Figur 1 Andel av høyvekstselskaper og deres andel av jobbskaping, utvalgte OECD-land. 2002–2005

Kilde: OECD, *What drives the Dynamics of Business Growth*, 2013.

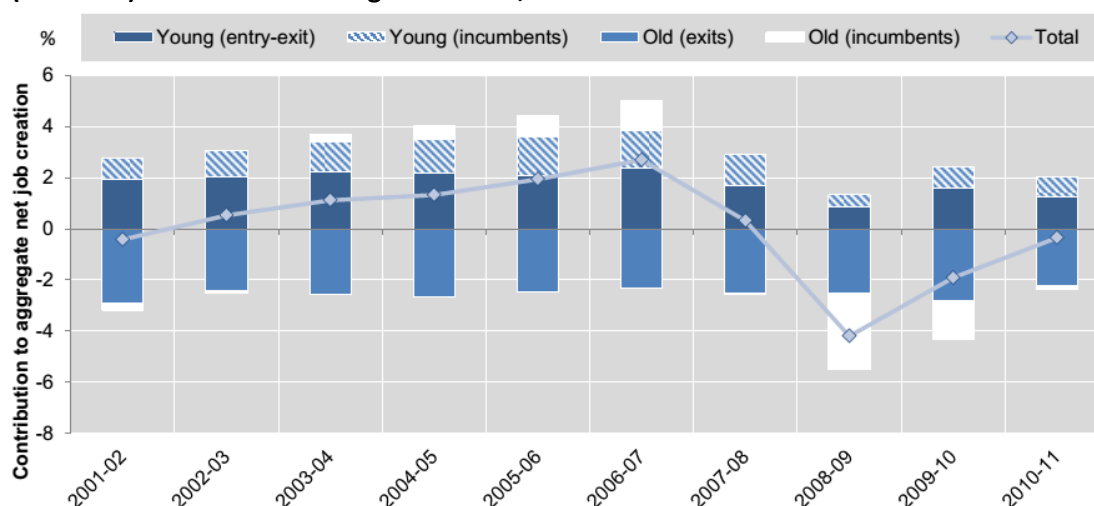
Note: Høyvekstselskaper er definer som selskaper med 10 eller flere ansatte i begynnelsen av observasjonsperioden, med gjennomsnittlig sysselsettingsvekst på over 20 prosent over treårsperioden 2002–2005.

En av de viktigste faktorene som avgjør bedriftenes og økonomiens evne til å skape nye arbeidsplasser, er rammevilkårene for innovasjon og entreprenørskap. Det er nystartede bedrifter som

skaper flest nye arbeidsplasser og som står for mye av dynamikken i en omstillingsfase. Unge bedrifter er avgjørende for tilveksten av arbeidsplasser i Norge. Tall fra SSB viser at bedrifter som hadde eksistert i mindre enn fem år bidro med en positiv netto endring på 248 000 arbeidsplasser i perioden 2002–2007. I samme periode stod eldre selskaper for et netto frafall av 181 000 arbeidsplasser. Den samme trenden kan sees i OECD. Unge selskaper er avgjørende for å skape nye arbeidsplasser når gamle arbeidsplasser forsvinner.

Figur 2 viser netto endring i jobbskaping for unge og eldre bedrifter fra 2001 til 2011 for et utvalg OECD-land, inkludert Norge. De unge bedriftene er netto jobbskapere uavhengig av konjunktursituasjon, både gjennom nyetableringer og ekspanderende virksomhet. Netto går det arbeidsplasser tapt fra de bedriftene som er mer enn fem år gamle. Uavhengig av konjunktursituasjonen, forsvinner to til tre prosent av alle arbeidsplasser årlig som følge av at eldre bedrifter legges ned. I høykonjunkturer skaper de gjenværende eldre bedriftene arbeidsplasser, men ikke nok til å kompensere for arbeidsplassene som forsvinner grunnet nedleggelse. I nedgangskonjunkturer går det arbeidsplasser tapt også blant de gjenværende eldre bedriftene, og nyskapingen av arbeidsplasser i unge bedrifter klarer ikke å kompensere for tapet, noe som resulterer i netto tap av arbeidsplasser. Uten et påfyll av unge bedrifter, ville situasjonen ha vært enda verre.

Figur 2: Tilskudd til samlet sysselsetting ved netto jobbskaping for hhv. unge (under 5 år) og eldre (over 5 år) bedrifter i et utvalg OECD-land, 2001-2011

Kilde: OECD, *The Dynamics of Employment Growth*, 2014.

Note: Figuren viser netto endring i sysselsetting for hhv. nyetablerte bedrifter (young, entry-exit), eksisterende unge bedrifter (young, incumbents), eldre bedrifter som nedlegges (old, exits) og eldre bedrifter som viderefører driften (old, incumbents)

Innovasjons- og entreprenørskapstiltak – privat sektor

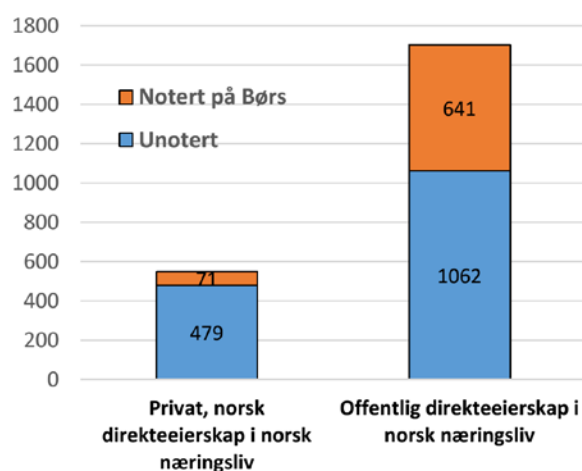
Styrket privat eierskap

For at en bedrift skal lykkes, må kapital kombineres med kommersialiseringsevne og bransjefaglig kompetanse. Private eiere som er aktive, kompetente eiere, spesielt i ikke-børsnoterte bedrifter, bidrar derfor ofte både med kapital, kompetanse og nettverk. Dette samlede private eierbidrag er langt viktigere enn kapital alene, og noe offentlige penger sjelden evner å kopiere. Privat eierskap har derfor en egenverdi, og bør styrkes.

Om lag to tredjedeler av alle sysselsatte har en privat arbeidsgiver. Det store flertallet bedrifter er privateide. Det er derfor vanligst å klassifisere norsk næringsliv primært som privateid. Men ser man på samlet kapital investert i næringsvirksomhet, endres bildet. Da er det en stor ubalanse mellom offentlig sektor og norske privatpersoners eierskap av innenlands næringsvirksomhet. Det offentlige eier næringsverdier som er om lag tre ganger større enn det direkte privateide norske eierskapet.

Situasjonen blir enda skjevare om man inkluderer næringsformue investert i utlandet. Det er begrenset hva norske privatpersoner eier av næringsvirksomhet i utlandet, ca. 35 mrd. kroner, som er ca. seks prosent av det samlede private direkte eierskapet i næringslivet. For det offentlige er det motsatt, hvor det utenlandske nærings-eierskapet er anslagsvis fire ganger større enn eierskapet i Norge. Statens Pensjonsfond Utland er i for tiden verdsatt til om lag 7 000 mrd. kroner.

Figur 3: Offentlig og privat, norsk direkteeierskap av norsk næringsliv. Mrd. kroner. 2012

Kilde: NyAnalyse og St. meld. nr. 27 (2013-2014)

Samlet indikerer et grovt anslag at det offentlige kan eie rundt 15 ganger mer næringskapital enn det norske husholdninger eier direkte. Husholdningene har i tillegg noe annen finansiell sparing med indirekte eierskap, i bl.a. fond og pensjonsordninger, men dette gir ikke påvirkningsmulighet og endrer ikke på det faktum at i Norge er det staten og det offentlige som er den store kapitalisten og investoren.

Investeringsstimulerende skatteordninger – spesielt for forretningsengler

Dagens skattesystem gjør at det for en gitt avkastning er mer lønnsomt, etter skatt, å investere i eiendomsmarkedet, enn i aktiv verdiskapende næringsvirksomhet.

Skattesystemet bør innrettes slik at det gis bedre insentiver enn i dag til å investere i risiko-prosjekter, som nyetableringer og innovative foretak, ved at estimert risiko etter skatt reduseres. Dette kan oppnås på en rekke måter, for eksempel gjennom skattefradrag på det investerte beløpet i et oppstartsprosjekt (noe Sverige har), eller ved redusert gevinstbeskatning og/eller økt tapsfradrag ved realisasjon av ulike typer innovasjons- og omstillingsinvesteringer (noe flere OECD-land har). Uansett hvordan man velger å gjøre det, er det sentrale poenget at risikoen investoren tar ved investering i innovative og nyskapende prosjekter reduseres. Insentivene i slike skattetiltak bør gjelde alle – både private og institusjonelle investorer. Hvem som står bak investeringen er irrelevant, det vesentlige må være å stimulere innovasjon, nyskaping og omstilling.

Skatteteoretikere, og fagfolk i Finansdepartementet, er ofte negative til skatteregler som ikke er nøytrale, dvs. der det gis større fradrag enn skattesatsen på gevinst. Men også dagens skattesystem inneholder insentiver for å skape økt ønsket aktivitet. Oljeselskapene får for eksempel dekket nær 90 prosent av sine lete- og investeringsutgifter offshore, mens skatteprosenten er på 72 prosent når inntektene kommer. Det kommer i tillegg til en ordning hvor oljeselskaper som går med underskudd i oppstartsfasen får utbetalt det offentliges dekning av risikoen i kontanter. Innføres det risikoreduserende skatteordninger for privatpersoners investeringer i innovasjons- og oppstartsprosjekter, vil det kunne være et mildere tiltak enn det oljesektoren for tiden stimuleres med.

En helhetlig gründerstrategi bør legge til rette for økte private investeringer i innovasjon, nyskaping og omstilling. Skattereglene bør justeres slik at den anslåtte privatøkonomiske risiko

ved å gå inn i slike prosjekter reduseres. Legges det til rette for at mer kapital og kompetanse bringes inn i innovasjon og nyskaping, vil det over tid gi en mer dynamisk og omstillingsdyktig økonomi. Det gir seg utslag i høyere vekst, flere sysselsatte og et høyere lønnsnivå i gode tider, og mer robuste og omstillingsdyktige bedrifter, og dermed færre arbeidsledige og lavere offentlige utgifter, i turbulente tider.

Innovasjons- og entreprenørskapstiltak – offentlig sektor

Det er ofte mye usikkerhet, både om fremtidige markeder og bedriftsinterne forhold, når en bedrift starter opp. Denne usikkerheten er spesielt stor for innovasjonsfokusede bedrifter med lang utviklingshorisont og store globale ambisjoner. Denne informasjonsmangelen skaper situasjoner med markedssvikt – samfunnet er tjent med at slike bedrifter starter opp, men det er ofte ikke privatøkonomisk rasjonelt å investere i dem. Dette er en av hovedgrunnene for at det offentlige over tid har utviklet seg til å bli en stor og mangfoldig virkemiddelaktør. Den relativt ferske lederen i Innovasjon Norge, Anita Krohn Traaseth, har f.eks. illustrert omfanget i de offentlige støtteordningene med at man "nesten må ha doktorgrad for å ha oversikt over alle støtteordningene."¹ Det er bred politisk støtte til at det offentlige skal være en stor og aktiv virkemiddelaktør. Spørsmålet er hvordan den offentlige støtten bør innrettes.

Mange innovasjonsfokusede oppstartsbedrifter, ofte med lang utviklingshorisont, står overfor en oppstart med store utgifter, men ingen eller moderate inntekter. Dette omtales ofte som dødens dal, og er perioden hvor risiko, usikkerhet og informasjonsutfordringer gjør at privat finansiering kan være krevende å fremskaffe. Etablerte bedrifter som er inne i vekst- eller omstillingsperioder kan også erfare denne utfordrende fasen. Bankfinansiering er sjelden et alternativ, med mindre fast eiendom eller andre konkrete verdier kan stilles som sikkerhet, og aktiviteten fra profesjonelle private penger, aktive eierfond, er høyst begrenset i bedrifters oppstartsfase. Aktive eierfond investerte i 2014 kun 35 mill. kroner i bedrifter i såkornfasen, mens det ble kanalisert 103 mill. kroner til tidligere kjøpte såkornsbedrifter. Resultatet blir at bedrifter i dødens dal normalt sliter med likviditet og bruker mye tid på å jakte på finansiering, tid som går på bekostning av utvikling av produktene eller tjenestene bedriften ønsker å lansere.

Deler av floraen av offentlige støtteordninger er ment å skulle gi livstilsjudd under dødens dal, men virkningen er av ulike årsaker ofte begrenset. Det kan f.eks. være lang behandlingstid,

begrensede rammer på mulige støttebeløp, lite fleksible støtteordninger eller saksbehandlere med begrenset kompetanse eller innsikt i markedet bedriften er inne i.

”Gründerpenger” - ny innretning av offentlig støtte under oppstart- og tidligfase

Til tross for mangfoldet i offentlige støtteordninger, er det ingen av ordningene som direkte matcher den fordelene det kan være for en oppstarts- og innovasjonsbedrift å få inn en privat, kompetent medeier, som kan bidra både med kompetanse og kapital. Forslaget i dette notatet er at det innføres en ny støtteordning – ”Gründerpenger” – en ordning som vil kombinere mange av de gode sidene private eiere bringer, med nødvendige kontrollmekanismer som sikrer kvaliteten og hvem som mottar den offentlige støtten.

Mange oppstartsbedrifter sliter med likviditet. Kombinasjonen av dårlig kapitaltilgang og uvilje hos bankene til å gi lån til unge selskaper, gjør at nyetableringer går dukken på grunn av manglende evne til å dekke løpende forpliktelser. ”Gründerpenge-ordningen” er tenkt innrettet mot en mindre gruppe bedrifter – de med stort potensial for verdiskaping og sysselsetting – som for en gitt periode gis regelmessig støtte til drift og utvikling. Aktuelle prosjekter vil ofte være skalerbare, dvs. ha potensial til å bli en større bedrift med mange ansatte, og helst ha internasjonale ambisjoner.

Forskning og empiri innen såkornvirksomhet viser at ”drip-feeding”, det vil si å gi mindre beløp med høyere frekvens, knyttet til oppnåelse av bestemte milepæler, ofte fungerer bedre enn store, sjeldne utbetalinger for å oppnå fremdrift og måloppnåelse. Det er derfor tenkt at gründerpenger utbetales regelmessig, i mindre beløp. Den totale størrelsen på støtten – både i månedlig beløp og tidsrom – bør tilpasses det enkelte prosjekt og bedrift. Støtten kan innrettes både ved at staten går inn som medeier, og ved at det gis tilskudd til drift og utvikling. Denne ordningen kan tenkes å ha paralleller til NAVs dagpengeordning, og den operative distribusjonen av gründerstøtten kan formidles gjennom NAVs systemer, om det ansees som mer hensiktsmessig enn at Innovasjon Norge gis det operative utbetalingsansvaret.

For å både støtte opp under bedriftens utvikling og sikre kontroll over det offentlige bidraget, bør godkjente gründerpenge-bedrifter kobles med en mentorkomité, som gis tre roller. Den ene

rollen er at mentorkomiteen skal bistå med kommersiell og relevant faglig kompetanse – fungere som et utvidet ressursnettverk for bedriften, slik private eiere ofte gjør. Det nødvendiggjør at medlemmene i mentorkomiteen representerer en slik faglig bredde, noe som nok delvis gjør det nødvendig å knytte til seg relevante personer i privat sektor på prosjektbasis. Den andre rollen er at de skal sikre kontroll med den offentlige støtten. Bedriften og mentorkomiteen bør møtes periodevis, og om bedriften er inne i en utvikling som gjør at mentorkomiteen mister troen på dens fremtid, er det mentorkomiteens ansvar å avslutte gründerpenge-støtten, eller justere støtten ned. Den tredje rollen er at mentorkomiteen kan virke som bedriftens ambassadør overfor resten av det offentlige virkemiddelapparatet. Med den økte innsikten mentorkomiteen vil få i bedriften, bør det kunne redusere dokumentasjonskrav overfor andre ordninger og risikoen saksbehandlere i virkemiddelapparatet har for å gjøre feilaktige beslutninger.

Fordelene ved en slik ordning er mange. For det første gir det en økt sikkerhet både for gründerne og andre private medeiere. Med tryggere finansiering vil mer tid kunne brukes på å utvikle bedriften, støttet opp av kompetansen mentorkomiteen besitter. Det reduserer bedriftens risiko, og kan gjøre det lettere å fremskaffe annen privat kapital. Får man gründerpenge-ordningen til å fungere, vil godkjenning for offentlige gründerpenger kunne virke som et risikoreduserende godkjenningssignal for potensielle forretningsengler, kunder og leverandører. Det legger til rette for raskere markedsadgang og vekst. Mer innsikt, via mentorkomiteen, vil kunne sikre raskere og enklere tilgang til andre offentlige støtteordninger. Det er en god måte å vinkle statlig engasjement på gründerfeltet på, og det passer med ideen om velferdsstaten som et sikkerhetsnett.

Det vil også være fordelaktig om mottakere av gründerpenger knyttes til relevante kompetansemiljøer, som f.eks. kan bidra med kommersiell eller juridisk kompetanse. Det vil øke ressursene og kompetansen bedriften kan trekke på og fungere som et kvalitetsstempel. Disse miljøenes viktigste oppgave er å skaffe kommersielle nettverk og bidra med kommersiell og juridisk kompetanse.

En slik ordning kan redusere kapitalbehovet for bedrifter som blir valgt ut. Det vil også kunne redusere tiden disse bruker på å skaffe kapital. Dessuten vil det redusere risikoen private investorer i disse selskapene står overfor, fordi de vet at bedriften i en startperiode ikke bruker

den investerte kapitalen til lønn, men til utvikling. Det vil igjen kunne gi lettere kapitaltilgang for gründerbedrifter.

NAV har i dag en ordning kalt "Start din bedrift", men denne er begrenset til arbeidsledige som sliter med å finne arbeid, dvs. primært rettet mot oppstart av levebrødsvirksomheter, ikke mot vekstselskapene som gründerpenge-ordningen er tenkt å nå. Siden ordningene ikke dekker samme segment, vil begge ordningene kunne eksistere parallelt.

Omplassering av statlig kapital

Siden staten uten sammenligning er den store kapitalisten i Norge, er det av betydning for fremveksten av morgendagens bedrifter hvordan denne kapitalen innrettes. Staten er allerede tilstede i det norske risikokapitalmarkedet. Det statlige investeringsfondet Argentum forvalter 7 milliarder statlige kroner og 3 milliarder private kroner, som ved "fond-i-fond"-metoden investeres i andre privatforvaltede aktive eierfond. Det sikrer en armlengdes avstand mellom de statlige pengene og de konkrete investeringsbeslutningene. Videre har staten over 4 milliarder kroner investert ved direkteierskap gjennom sitt heleide investeringselskap Investinor. Investinor kan kun være en minoritetseier i de bedriftene de investerer i, som er ment å sikre mot politisk misbruk, men den rødgrønne regjeringens øremerking av Investinor-investeringer i skogsektoren som en del av en krisepakke illustrerer gråsonen politisk kontroll kan skape. Skal staten stå for direkteinvesteringer i risikokapitalmarkedet, er det viktig at Investinor har full frihet til å sikre seg størst mulig avkastning innen tidligfasesegmentet.

Argentum er reelt ikke lenger det virkemiddelet det var da selskapet ble etablert. De var da en ren ventureinvestor, med 100 prosent av kapitalen investert i dette tidligfasesegmentet. På jakt etter avkastning vektet Argentum seg gradvis opp til primært å investere i buyoutsegmentet, dvs. omstilling og utvikling av modne selskaper, et segment preget av god tilgang på innenlandsk og utenlandsk privat kapital. De senere år har rundt 90 prosent av nye investeringer fra Argentum gått til buyout-fond og senfasen. Dersom det er ønsket at Argentum skal være et virkemiddel som bidrar til tidligfasen for oppstartsbedrifter, perioden hvor det er tegn på markedssvikt og mangel på privat kapital, bør Argentum pålegges å vekte seg opp i såkorn- og venture-segmentene.

Staten er den største eieren på Oslo Børs. Kontroll av selskaper av strategisk nasjonal betydning kan sikres ved 34 prosent og negativ kontroll, en lavere eierandel enn staten i mange av sine selskaper har i dag. Det gjør det mulig å selge seg ned på børsen, og overføre statlig kapital til den mer nyskapende delen av økonomien. Et slikt skifte vil øke risikoen ved den enkelte investering, men som en allsidig kapitalist med lang tidshorisont er staten vel egnet til å bære denne risiko. Staten, i motsetning til privatpersoner, drar også direkte nytte av de fremtidige skatteinntekter en nyskapende og omstillingsdyktig økonomi skaper. Velges det å kanalisere mer statlig kapital inn i risikokapitalmarkedet, bør det gjøres ved å etablere nye forvaltningsselskaper, slik at mangfold og maktspredning sikres.

Siden det er de unge, nystartede bedriftene som er den viktigste motoren i skaping av nye arbeidsplasser, burde det være en politisk prioritet å kanalisere kapital inn i disse. Ifølge en analyse utført av Menon for DNB, overlever halvparten av alle gründere med aktivitet sitt første tiår, men kun én av ti gründere lykkes med å skape en bedrift med høy vekst.² Det gir en samfunnsgevinst om flere lykkes med å skape vekstbedrifter. Dette kan oppnås ved at det offentlige tar ansvaret for å utføre direkteinvesteringer i risikable prosjekter, men det er etter vårt syn en bedre hovedløsning å legge til rette for økt privat investering i slike prosjekter, da private løsninger både har et større potensial og i større grad også utløser relevant kompetanse.

Et virkemiddel for å oppnå styrket privat eierskap er å opprette flere og bedre kapitaliserte såkornfond. Disse er finansiert med delvis offentlig og delvis privat kapital, og fondsforvalterne er mennesker med lang erfaring, både faglig og som ledere, fra de fagområdene fondene har mandat til å investere i. Det gir et grunnlag for å kunne velge gode prosjekter, samt å gi bistand til ledelsen i porteføljeselskapene med kompetanse, nettverk og erfaring, i tillegg til selve kapitalen.

Et annet virkemiddel, som er sterkt etterspurt fra private investormiljøer, er en statlig matching-ordning for godkjente prosjekter eller kapitalmiljøer.³ Det vil si at en privat investering utløser en tilsvarende statlig investering til samme betingelser som de private får. Denne risikospredningen øker kapitaltilgangen og gjør det mer attraktivt for private investorer å investere deler av kapitalen i mer risikofylte prosjekter.

En slik matchingordning vil naturligvis kreve en mekanisme som sørger for at ikke hvem som helst kan få matchet investeringen sin i hva som helst. Denne kan enten være en form for prekvalifisering av investorer, slik at de som har denne kvalifiseringen automatisk får matchet sine investeringer, eller det kan være kvalifisering av prosjekter, altså at en instans som for eksempel Innovasjon Norge velger ut prosjekter med potensielt høy samfunnsmessig gevinst for Norge, og åpner for at de som investerer i disse selskapene får matchet sine investeringer.

Et tredje alternativ er å innrette ordningen slik britene har gjort. Her vil prosjekter velges ut av private investorer som, basert på gitte kriterier, får matchet investeringsbeløpet av det offentlige. Da vil utvelgelsen skje av kompetente investorer, noe som sikrer at prosjekter med kommersielt potensial velges ut.

Det er flere land som har innført ulike matching-, skattefinansierings- eller lånegarantiordninger det er verdt å se nærmere på. Svenskene har en såkornfinansieringsordning som fungerer som en prosjektfinansiering dersom entreprenøren stiller med 50 prosent egen finansiering. Da utløser denne ordningen tilsvarende beløp med en maksimal grense. Flere land har åpnet for alternative finansieringsformer, som crowdfunding og lånegarantiordninger. Lånegarantiordninger fungerer slik at banken har gitt tilsagn om lån, dersom sikkerhet kan stilles. Lånegarantiordningen vil da tilby sikkerhet mot en ekstra premie, og kunne dekke fra 70 til 85 prosent av tapet dersom entreprenøren ikke lykkes.

Oppsummering

En styrket satsning på nyetableringer og unge bedrifter er avgjørende for å drive frem den omstillingen som det er behov for i norsk næringsliv. I dette notatet er det skissert tiltak som kan iverksettes fra politisk hold for å gjøre det mer attraktivt for private investorer å flytte kapital over i bedrifter i startfasen, samt for å gjøre det lettere for disse bedriftene å holde hodet over vannet i den kritiske tidlige fasen av deres livssyklus.

Vi anbefaler å innføre risikoreduserende tiltak via skattesystemet. En av de vanligste innvendingene fra private investorer er at tidligfaseinvesteringer er for risikable. Med redusert gevinstbeskatning og/eller økt tapsfradrag vil regnestykket umiddelbart se bedre ut for investorene.

Det foreslås også å øke statens eksponering mot tidligfaseselskaper, gjennom allokering av statlig kapital til den tidlige fase av risikokapitalsegmentet, herunder ved opprettelse av flere såkornfond og innføring av en matchingordning. De såkornfondene som eksisterer i dag drives av erfarne bransjeeksperter, og er normalt i stand til å velge gode prosjekter og gi disse god oppfølging. De har imidlertid kapasitet til å ta flere selskaper inn i sine porteføljer, gitt at de får finansiering til dette. Staten bør derfor flytte mer penger inn i disse fondene. Det bør også legges opp til at utvalgte investormiljøer og/eller lovende prosjekter åpnes for matching, det vil si at en privat investering blir matchet av en tilsvarende offentlig investering i et selskap. Dette bidrar til en bedret risikoprofil for de private investorene, og vil føre til økt investering i tidligfaseselskaper.

For gründerne selv er det to ting som teller, sikkerhetsnett og tilgang til kommersiell kompetanse. Flere tilskuddsordninger finnes i dag, men de har til felles at pengene kommer sent og sjelden. I stedet bør det innføres en løpende ordning, "Gründerpenger", der mindre beløp regelmessig betales ut til kvalifiserte selskaper slik at de er bedre i stand til å møte sine løpende forpliktelser. I tillegg til at dette vil hjelpe mange fra å gå konkurs på grunn av likviditetsproblemer, kan det også gi selskapene regelmessig eksponering til en mentorkomité som kan gi verdifulle tilbakemeldinger og bidra med investor- og fagnettverk. Hovedløsningen som det bør siktes mot er økt privat eierskap, da det utløser både kapital og kompetanse. Gründerpengeordningen kan være en god kopi i offentlig regi av styrken til privat eierskap.

FORFATTERE: Notatet er skrevet av Mathilde Fasting, prosjektleder i Civita mathilde@civita.no og Villeman Vinje, prosjektleder i Civita vinje@civita.no, med bistand fra Erik Jarle Nordbø, Civita.

Konklusjoner som er trukket, og eventuelle feil og mangler som måtte forekomme, står for forfatterens regning. Skulle feil eller mangler oppdages, ville vi sette stor pris på tilbakemelding, slik at vi kan rette opp og justere.

Sluttnoter

---

¹ E24.no, 25. mai 2015, <http://e24.no/makro-og-politikk/innovasjon-norge-lederen-du-maa-nesten-ha-doktorgrad-for-aa-ha-oversikt-over-alle-stoetteordningene/23458439>

² Menon, "En million ideer – veien fra drøm til å lykkes som gründer", rapport for DNB, 2015.

³ MESH/Norsk Venturekapitalforening, konferansen "Mer privat risikokapital i Norge", 18.03.15.